

Quaderns de Recerca

Número 3 / desembre 2010

La crisi global, les Nacions Unides i la governança democràtica mundial

Les Nacions Unides davant la crisi financera i econòmica mundial
i els seus efectes sobre el desenvolupament: Conferència de juny del 2009

Josep Xercavins i Valls

The global crisis, the United Nations and global democratic governance

The UN's handling of the world economic and financial crisis
and its impact on development: the Conference of June 2009

Josep Xercavins i Valls

Organització de les Nacions
Unides per a l'Educació,
la Ciència i la Cultura

CENTRE UNESCO DE CATALUNYA

UNESCOCAT

El Centre UNESCO de Catalunya – Unescocat és una institució creada l'any 1984 com a referent de la UNESCO a Catalunya. Manté relacions oficials amb la UNESCO i té estatut especial prop de l'ECOSOC i del Departament d'Informació Pública de les Nacions Unides.

Unescocat defensa i promou el valor de les cultures principalment en els àmbits de la pau, els drets humans, el desenvolupament, l'educació, la sostenibilitat, el diàleg interreligiós, la diversitat lingüística i el patrimoni. Unescocat difon els programes i materials elaborats per la UNESCO i ofereix suport tècnic i visibilitat a l'acció de la societat civil de la UNESCO canalitzada a través de les xarxes de biblioteques, càtedres, escoles, associacions i clubs UNESCO de Catalunya.

La col·lecció “Quaderns de Recerca” té per objectiu difondre les recerques que han estat realitzades pel Centre UNESCO de Catalunya - Unescocat, així com estudis de diversa autoria sobre temàtiques que li són pròpies a les quals el Centre dona suport.

Per a més informació:
observatori@unescocat.org

The UNESCO Centre of Catalonia – Unescocat was created in 1984 to serve as UNESCO's reference point in Catalonia. It maintains official relations with UNESCO and has its own special status with ECOSOC and the United Nations Department of Public Information.

Unescocat's mission is to defend and promote the value of cultures, primarily in the spheres of peace, human rights, development, education, sustainability, interreligious dialogue, linguistic diversity and heritage. Unescocat disseminates the programmes and materials developed by UNESCO and offers technical support and greater visibility for actions undertaken by UNESCO's civil society partners through networks of Catalan UNESCO libraries, university chairs, schools, associations and clubs.

The «Quaderns de Recerca» (Research Papers) collection aims to disseminate the research conducted by the UNESCO Centre of Catalonia – Unescocat as well as studies by different authors that the Centre supports on issues falling under its areas of expertise.

More information:
observatori@unescocat.org

Quaderns de Recerca:

Núm. 3: La Crisi Global, les Nacions Unides i la governança democràtica mundial.
Josep Xercavins i Valls

Edita:
Centre UNESCO de Catalunya
C. Nàpols, 346, 1r. 08025 Barcelona
Tel. 93.4589595
www.unescocat.org

Les idees i les opinions expressades en aquesta publicació són de l'autor i no reflecteixen necessàriament les del Centre UNESCO de Catalunya.

The ideas and opinions expressed in this publication are those of the author and do not necessarily reflect the views of UNESCO Centre of Catalonia.

Traducció del català a l'anglès:
Kari Friedenson

Disseny i maquetació:
Montflorit edicions i assessoraments, sl.

ISSN: 2013-8156
Desembre de 2010

Publicació en línia: www.unescocat.org

La crisi global, les Nacions Unides i la governança democràtica mundial

Les Nacions Unides davant la crisi financera i econòmica mundial i els seus efectes sobre el desenvolupament: Conferència de juny del 2009

Josep Xercavins i Valls

Amb la col·laboració del Centre de Cooperació per al Desenvolupament de la Universitat Politècnica de Catalunya, CCD-UPC

► **Títol:** La crisi global, les Nacions Unides i la governança democràtica mundial
Les Nacions Unides davant la crisi financera i econòmica mundial i els seus efectes sobre el desenvolupament: Conferència de juny del 2009

► **Autoria:** Josep Xercavins i Valls

► **Síntesi:** La crisi financera i econòmica mundial que viu el món globalitzat des de l'estiu de 2007 planteja la qüestió de si estem davant de la fi d'un cicle o de la fi d'un model, i posa en evidència la necessitat d'un profund debat d'idees. A banda de les causes immediates de la crisi, s'observen causes profundes que són, principalment, resultat d'un període de globalització econòmica neoliberal.

Si l'efecte de la crisi als països del Nord és evident i palpable, el seu impacte als països menys desenvolupats és devastador, la revisió del Consens de Monterrey, encaminada a concretar el finançament per a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, va quedar frustrada pel naixement del G20.

L'abordatge polític de la crisi posa en qüestió els lideratges mundials. Si bé el G20 va voler monopolitzar el debat, finalment les Nacions Unides, de la mà del president de l'Assemblea General, el pare d'Escoto, va poder convocar la Conferència sobre la Crisi Financera i Econòmica i els seus Efectes Sobre el Desenvolupament (juny de 2009). Malgrat que els seus resultats són molt menors, i no s'hi van acordar moltes de les recomanacions del mateix president i de la Comissió Stiglitz, les conclusions de tot plegat apunten a una imprescindible reforma del sistema i de la governança de l'economia financera mundial. El "G192", es va posar, doncs, sobre la taula un model de governança democràtica mundial per abordar un crisi global d'impacte sobre la ciutadania mundial.

► **Paraules clau:**

Crisi global – Nacions Unides – desenvolupament – governança – neoliberalisme – G20 – democràcia – reforma – crisi financera.

1 Contextualització

► En el discurs de cloenda de la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Financera i Econòmica Mundial i els seus Efectes sobre el Desenvolupament (a partir d'ara Conferència sobre la Crisi Global), de juny de 2009, pare Miguel d'Escoto, president de l'Assemblea General de les Nacions Unides en aquell moment, va dir *"Com ha dit molt bé el nostre estimat germà Joseph Stiglitz: 'El llegat de l'actual crisi econòmica i financera serà una batalla d'abast global al voltant de les idees'"*. Aquesta frase va omplir de sentit moltes de les impressions que l'autor ha tingut durant aquests darrers mesos i anys. Potser com mai abans, tot està en discussió. Si més no, la crisi haurà tingut un aspecte positiu: a més de fer esclatar aquest gran debat d'idees, s'ha fet palesa la impossibilitat d'aturar-lo.

Durant el segon semestre del 2008, es va començar a percebre que la crisi global tindria greus efectes sobre els països en desenvolupament. Aquesta constatació va provocar una gran preocupació al si de les Nacions Unides i va empènyer l'Organització a posar la seva maquinària en marxa per intentar atenuar-los.

Cal tenir en compte que una de les debilitats de les Nacions Unides és precisament que el seu paper polític està en qüestió. Cada vegada més, s'identifica com l'organització que s'ocupa dels problemes dels països

en desenvolupament, que, per al Nord del món, són "problemes humanitaris". Tanmateix, la gran virulència d'aquests problemes ha obligat les Nacions Unides i li ha permès trobar el seu espai polític davant la crisi financera i econòmica mundial. Així, en aquest cas, els temes que el Nord considera que són la seva propietat política passen a ser-ho també de les Nacions Unides.

En aquesta línia, i no sense dificultats, les Nacions Unides van convocar la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Financera i Econòmica Mundial i els seus Efectes sobre el Desenvolupament, a Nova York del 24 al 26 de juny de 2009. D'acord amb una de les principals tesis que defensa aquest *Quaderns de Recerca*, el procés preparatori de la Conferència i la Conferència mateixa varen significar una dura lluita política en la qual el G20 va intentar de totes totes que les Nacions Unides no poguessin entrar a analitzar en profunditat la crisi financera i econòmica global i llançar propostes. Malgrat tot, de la Conferència —sobretot de la pre-conferència— se'n van desprendre com a resultat addicional un seguit de propostes molt interessants sobre la governança democràtica de l'economia financera mundial. Tant és així que, entre moltes altres coses, el després de la crisi global pot anar molt lligat a la construcció d'una nova governança democràtica mun-

dial (GDM). A costa, malauradament, del patiment que comporta i comportarà per a milions d'éssers humans, la crisi global pot ser (hauria de ser) un dels principals inductors i motors mobilitzadors de la GDM.

Immersos encara en la crisi financera i econòmica més important que ha viscut el món després del Crack del 29, aquest estudi pretén analitzar-la des del punt de vista de la seva governabilitat, i més concretament analitzar com i què han fet, fan i haurien de fer les Nacions Unides.

La crisi global vista des de la perspectiva de la seva governabilitat, a partir del context en què es va inscriure la Conferència de les Nacions Unides, és el nucli i la raó de ser de l'estudi que presentem. *Quaderns de Recerca 3* recull la síntesi d'un informe més ampli i exhaustiu que l'autor va escriure després d'haver participat a la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Financera i Econòmica Mundial i els seus Efectes sobre el Desenvolupament, gràcies al suport del CCD de la Universitat Politècnica de Catalunya i al Centre UNESCO de Catalunya. ◀

2.1

La crisi global i la reacció de les Nacions Unides

► Pràcticament el món sencer, des de finals de 2008 i inicis del 2009, va girar al voltant d'una crisi que va esdevenir la crisi global. A Europa, la crisi grega en primer lloc i l'atac financer especulatiu contra l'euro, després, han tornat a posar, la primavera del 2010, el tema de la crisi en primera línia d'actualitat. Tant per raó dels efectes directes a les persones, com dels aspectes sistèmics, la crisi s'ha fet sentir cada cop més, arreu i a tots els nivells. I, en aquest extens context, durant la primavera i l'estiu del 2009, la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisis Global va tenir una rellevància molt especial.

a) La revisió de la implementació del Consens de Monterrey i la crisi global

La crisi global esclatà al bell mig del període final de preparació de la Conferència de Nacions Unides de Revisió de la Implementació del Consens de Monterrey sobre Finançament per al Desenvolupament, que es va celebrar del 29 de novembre al 2 de desembre de 2008

a Doha. Com és prou conegut, el Consens de Monterrey és el resultat d'una altra conferència de les Nacions Unides (a Monterrey, el març de 2002), que tenia com a objectiu acordar el finançament necessari per assolir els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, definits l'any 2000.

Si bé no va ser l'alternativa al Consens de Washington que alguns pretenien, el Consens de Monterrey sí que es pot considerar una bona guia d'anàlisi dels factors clau que determinen i conformen el finançament per al desenvolupament. El seu gran problema ha estat, com gairebé tots els plans d'acció que s'aproven a les Nacions Unides, que la seva implementació ha estat pràcticament nul·la.

La Conferència de Doha del 2008 volia ser una oportunitat per revisar aquesta implementació, però el context va ser molt desfavorable perquè havent esclatat la crisi global amb tota la seva virulència inicial, la Conferència va quedar pràcticament anul·lada per la convocatòria de la primera reunió del G20 menys d'un mes abans. La Declaració de Doha de 2008 sobre Finançament per al Desenvolupament no va ser una revisió rigorosa de la seva (no) implementació sinó, en gran part, una repetició actualitza-

da del Consens de Monterrey. Amb tot, gràcies a la insistència del pare Miguel d'Escoto, president de l'Assemblea General, (PGA), de les Nacions Unides en aquell període de sessions, s'hi va incloure l'article 79, pel qual les Nacions Unides es comprometien a organitzar una conferència d'alt nivell sobre la crisi financera i econòmica mundial i sobre els seus efectes sobre el desenvolupament.

El pare d'Escoto definia, doncs, un espai polític per a les Nacions Unides de cara a poder endegar una lluita progressista contra la crisi. Amb molt d'optimisme, s'estava aconseguint construir un espai multilateral de treball més enllà del G20.

b) La Comissió Stiglitz d'experts sobre la crisi

Amb l'objectiu de lluitar efectivament contra la crisi, el pare d'Escoto ja havia anunciat la constitució d'una Comissió d'Experts del PGA sobre Reformes del Sistema Financer i Monetari Mundial, un mes abans que tingués lloc la primera reunió del G20 a Washington. La comissió va ser creada immediatament sota la presidència del premi Nobel d'economia Joseph Stiglitz, i les seves recomanacions van sortir a la llum, abans de la segona reunió del G20 celebrada a Londres. Aquestes recomanacions van servir per

preparar la Conferència del mes de juny de 2009.

L'aproximació d'aquesta Comissió d'Experts a la Crisi Global, i les seves recomanacions sobre les reformes necessàries en l'àmbit de les organitzacions multilaterals, representen una perspectiva diferent i molt més profunda que la perspectiva adoptada a les reunions del G20.

c) La convocatòria de la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Global

Convocar la Conferència no va ser fàcil. Va ser necessària una important tasca diplomàtica que no va tenir èxit fins passada la primera reunió del G20. La lluita política G20 / G192 (com li va agradar anomenar-la a d'Escoto a les Nacions Unides) semblava favorable als primers, que exercien i mantenien el lideratge polític de tot allò que estigués vinculat a la crisi. Fins que no es va trobar l'esclatxa en l'article 79 de la Declaració de Doha 2008. Amb la convocatòria de la Conferència, després de totes les dificultats, es va considerar que les Nacions Unides guanyaven una altra batalla a favor d'un multilateralisme plural i inclusiu.

La finalitat que es perseguia amb la celebració d'aquesta Conferència era identificar les respostes d'emergència que permetessin mitigar l'impacte de la crisi, en particular entre les poblacions més vulnerables, i iniciar un diàleg necessari sobre la transformació de l'arquitectura financera internacional, prenent en consideració les necessitats de tots els estats membres. Segons el *Background Note* del Departament de les Nacions Unides d'Afers Econòmics i Socials:

"Avaluacions recents de l'impacte de la crisi econòmica en curs destaquen de forma creixent la deteriorada conseqüència social i política en els països menys desenvolupats i també en els països de rendes mitjanes. Les projeccions per a una recuperació ràpida s'han esvaït, i han forçat els països a preparar-se per a un descens prolongat en comerç, inversió i feina. [...]

La situació als països en via de desenvolupament —que han contribuït menys a la crisi i que són els més greument afectats— ha portat a alguns economistes a advertir de "dècades perdudes per al desenvolupament" que podrien tenir unes conseqüències catastròfiques per a països rics i pobres igualment. [...] Per amplificar les veus de tots aquest països, rics, pobres i d'ingressos mitjos, i per aclarir el pensament global sobre els desafiaments més importants del segle XXI, de més gran abast fins a la data, la Conferència general acull diferents debats interactius oportuns i de consultes sobre aquests temes per aportar contribucions a la Conferència. Aquests temes han servit per desenvolupar una visió compartida de l'escala, l'abast i impacte de la crisi; per avaluar els requisits i la mobilització de recursos; i per revisar els rols institucionals i les relacions entre els organismes del món, especialment dins del sistema de les Nacions Unides mateix." ◀

2.2

Sobre la crisi global

a) Sobre les causes immediates, profundes i oficials de la crisi

Sobre les causes immediates

► Des d'abans de l'estiu del 2007 i fins al 2008, es va produir l'explosió de la bombolla immobiliària-hipotecària dels Estats Units, provocada per la forta pujada de preus de l'habitatge, per sobre del seu valor real, i la gran facilitat d'obtenir crèdits per comprar-ne, principalment a través dels crèdits hipotecaris *subprime* o "escombraria". Enmig d'aquest context, entre agost i setembre de 2008, esclata la més gran bombolla financera de tota la banca d'inversió dels països rics, degut a l'alta toxicitat dels actius financers d'alt risc lligats a l'esmentada bombolla immobiliària, i a la seva molt alta capacitat contaminant en un mercat totalment opac, desregulitzat i interconnectat.

La bombolla financera s'explica en un context caracteritzat per:

1. la desregulació pràcticament total del sector que propicia una quantitat d'excessos financers del tot insospitada i exagerada (que representaria una causa profunda de la crisi global);
2. la política monetària expansionista o procíclica de l'OCDE que afavoreix els interessos baixos (i, per tant, la bombolla immobiliària) i en general el consum;

2. Presentació de resultats

3. el període de molt consum intern i poc estalvi als Estats Units d'Amèrica, que representa un extraordinari dèficit fiscal i d'efectiu per al país.

Aquest excés en el dèficit s'ha pogut sostenir per "l'excés d'estalvi" de la Xina i l'est asiàtic (països amb un elevat superàvit per raó de l'exportació de béns als Estats Units i a tot el món), que inverteixen en la compra del deute públic i la inversió privada dels Estats Units.

Per tant, el darrer ha estat un període d'expansió econòmica mundial basat en "l'excés d'estalvi" de països en desenvolupament i en l'excés de consum de les economies riques del món. Així és que, un dels factors determinants de la crisi ha estat, de fet, el punt feble dels Estats Units i de la seva economia, és a dir, la seva excessiva dependència de l'estalvi exterior i del consum intern.

Causes profundes de la crisi mirades des del llarg termini

La crisi global no es pot entendre com un fet puntual en el temps, sinó que és el resultat d'un període relativament llarg conegut com la globalització econòmica neoliberal que començà durant els mandats de Ronald Reagan als EUA i de Margaret Thatcher al Regne Unit. És en aquest període on cal buscar les causes profundes principals de la crisi global:

1. la deslocalització dels mercats productius afavorida per l'obertura forçosa de la majoria d'economies nacionals dels països en desenvolupament, per tal que les grans companyies transnacionals incrementessin la seva

rendibilitat utilitzant la mà d'obra barata d'aquests països. Aquesta obertura forçosa ve donada per les condicions neoliberals o polítiques d'ajust estructural que els països en desenvolupament es veien obligats a aplicar si volien rebre préstecs de les Institucions de Bretton Woods (IBW) i dels països rics;

2. l'obertura i l'increment dels mercats de capitals financers i la seva més àmplia liberalització i expansió, per tal de facilitar les inversions de les empreses a les noves localitzacions i per recollir i moure a escala mundial els beneficis financers corresponents;
3. el fort increment del comerç mundial i la pressió per la seva més àmplia liberalització; emperò aquest comerç deixa de ser, en gran part, aquell intercanvi entre el que hom pot fer i fa millor en diferents llocs del planeta, per esdevenir el resultat del moviment de béns produïts deslocalitzadament per al consum del Nord del món;
4. la contribució de les noves tecnologies de la comunicació i la informació a les dinàmiques comercials anteriorment esmentades (el seu desenvolupament no té perquè haver estat només una casualitat contemporània).
5. com a resultat de tot plegat, les economies financera i comercial han anat predominant cada vegada més respecte a l'economia productiva, que ha estat una altra de les característiques intrínseques a la globalització econòmica neoliberal;

6. les finances s'han comercialitzat (comerç de productes financers) i el comerç s'ha finançat (dinàmiques comercials que tenen com a objectiu principal els moviments financers associats), de tal manera que, entre altres coses, les diferències i separacions entre allò que històricament eren les banques d'inversió i les banques comercials han anat desapareixent i s'han anat entrelligant;

7. el neoliberalisme, totalment hegemònic al llarg d'un període de més de 25 anys, ha defugit qualsevol regulació d'aquestes noves realitats i possibilitats; al contrari, sempre que ha pogut ha desregulat donant per fet que el mercat global, "més lliure que mai", seria el gestor més eficient.

Les causes de la crisi segons el G192, o les causes oficials segons les Nacions Unides

Avançant-nos al que s'exposarà en un proper apartat, on es presentarà i valorarà el Document Final consensuat i aprovat per la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Global, sembla oportú recollir dins d'aquest document, explícitament i textualment, un extracte de l'article sobre les causes de la crisi que ja és patrimoni comú del G192:

"9. ... Aquests factors es van exacerbar amb les grans falles en la reglamentació i supervisió financeres i la vigilància del sector financer i les deficiències dels mecanismes de vigilància i alerta primerenca. Aquestes falles dels règims reguladors, compostes per una excessiva confiança en l'autoregulació del mercat, absència general de transparència i integritat financera i un comportament

2. Presentació de resultats

irresponsable, han permès que s'assumeixin riscos excessius i han ocasionat l'encariment insostenible dels actius, un palanquejament financer irresponsable i alts nivells de consum alimentats per grans facilitats de crèdit i la inflació dels preus dels actius. Les autoritats reguladores, els responsables de formular polítiques i les institucions del sector financer no van apreciar la vertadera dimensió dels riscos en el sistema financer ni es van ocupar de fer front a l'ampliació i l'augment de les vulnerabilitats econòmiques i els seus vincles transfronterers"

b) Fi d'un cicle o fi del model?

Si bé és cert que els mercats són intrínsecament "boom – bust" (bombolla – punxada) i que la globalització, amb les tecnologies informàtiques i la liberalització, n'han accentuat aquest caràcter, tanmateix resulta lògic que la crisi esclatés com una crisi financera, perquè la principal bombolla era, justament, la financera.

La lectura que alguns experts i sobretot dirigents polítics dels països del Nord disseminen és que som davant del final d'un cicle econòmic més (i això els permet anar-hi encabint els seus corresponents cicles polítics de la millor manera possible).

Per a aquest corrent, s'hauria acabat un cicle pro-cíclic en el qual s'ha liberalitzat excessivament i s'ha deixat créixer massa l'expansió econòmica en base a un crèdit que és producte d'una política d'interessos baixos i de la utilització de l'enorme estalvi de les economies emergents, principalment la Xina. Per tant, ara seria el torn d'una fase contracíclica en la qual caldria aturar i regular tanta liberalització i endegar polítiques keynesianes

amb més despesa pública per a programes en infraestructures, educació... que anessin arrossegant poc a poc l'economia real, mentre els capitals es requalificarien per tornar a començar un cicle expansiu, en el moment que s'escaigués.

Aquestes etapes keynesianes poden comportar uns increments de dèficit públic que, com ha passat amb les crisis grega i espanyola, converteixin alguns estats en nova "carn d'escorxador" dels mercats financers, tot obligant en aquests casos a requalificar i requantificar també els nivells de vida de les seves poblacions que acabaran pagant els excessos de les oligarquies financeres.

Si tot el que acabem d'enumerar i comentar més amunt es pogués entendre com una realitat aïllada, la teoria segons la qual simplement ens trobem al final d'un llarg gran cicle d'expansió econòmica seria, probablement, prou plausible. Emperò, el darrer cicle ha estat tan lligat al neoliberalisme que, fins i tot encara que es tractés només d'una fi de cicle, implicaria també la fi del model, el model neoliberal. L'autor sosté que la crisi global ha tingut i té tantes dimensions i tal nombre de components que, per bé que no tots ells hagin estat determinants o hagin tingut el mateix pes o el mateix efecte en l'esclat de la crisi, en el seu conjunt han contribuït a desencadenar una crisi sistèmica com, probablement, no se n'havia vist mai abans.

Tan sols prenent la finançarització de l'economia o altres temes de gran importància i envergadura com les crisis energètica i alimentària, hom diria que el discurs que defensa que s'ha arribat a límits que obligaran a

trencar amb el passat per donar pas a un futur diferent, comença a esdevenir real i desafiadament present.

Som efectivament davant dels primers símptomes d'una crisi de model: l'evolució tecnològica posa en crisi el capitalisme productiu mateix i dona vida pròpia, endogàmica, a l'economia financera; les exigències energètiques i alimentàries d'una població creixent posen en crisi el mateix capitalisme consumista i es transformen en entorns especulatiu del capitalisme financer; l'escalfament global del planeta i, per tant, els límits ambientals més definitius qüestionen radicalment el model de vida actual del món ric.

c) La crisi global i la imperiosa necessitat d'una nova governança democràtica mundial

Si després de l'esclat de la crisi global hi ha hagut consens en alguna cosa és incontestablement en la necessitat evident de la governança de l'economia financera mundial. Atès que la crisi financera ha estat, fonamentalment, i entre altres coses, el resultat del paradigma de la privatització, la liberalització i la desregulació de gairebé tot, s'ha fet evident la necessitat de governar, és a dir, la necessitat de definir, emmarcar i regular les regles del joc dels mercats. Ara bé, l'oligarquia financera trenca la unanimitat en aquest requeriment. Com i qui governa? Amb quines legitimitats i capacitats? Aquest és el tema central de la qüestió i de la resposta a la crisi global. ◀

2.3

La Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Global

a) Les estratègies i posicionaments previs dels diferents actors: G20, G77, G192

Negociacions sobre el boicot del Nord a la Conferència

► El procés de negociació lligat al desenvolupament de la Conferència té importància per si mateix perquè directament o indirecta reflecteix la situació política mundial després de la crisi global. Es pot considerar que el procés de la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Global ha estat fonamentalment un procés de lluita pel lideratge polític i la governança mundial després de la crisi.

Amb la convocatòria de la reunió del G20 (ja existent, però fins aleshores com a consultiu del G8), Nicolas Sarkozy (president de torn de la UE) i Georges Bush (president en funcions dels Estats Units) volien definir una nova entitat política que els permetés continuar exercint el poder polític sobre les finances i l'economia mundials davant de la crisi global. El mateix G8 ja feia un temps que buscava la connivència amb les anomenades noves economies emergents (Xina, Índia, Brasil...), volent donar al món una imatge diferent, menys oligàrquica. A més, si s'atreia aquestes noves economies emergents s'estaria contribuint a trencar la dialèctica Nord-Sud que, sobretot a les Nacions Unides i a través del G77, continuava essent molt determinant.

Val a dir que el dilema "cua d'elefant" (club dels rics i poderosos del món) o "cap de ratolí" (líder del grup dels països en via de desenvolupament) del cas de Brasil ha estat present en tot el mandat del president Lula. A l'Organització Mundial del Comerç (OMC) i a la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD), Brasil ha jugat clarament el paper de "cap de ratolí". Ara bé, durant i després de la crisi, malgrat les paraules progressistes, Brasil sembla haver-se mogut per situar-se cap a la "cua d'elefant".

Des d'un punt de vista mediàtic, l'"operació G20" representa una de les campanyes mundials més ben organitzades i, en aquells moments, més reeixides per crear un estat d'opinió pública mundial que simpatitzés amb un G20 (cosa que no hagués estat possible amb el G8) i amb una mena de litúrgia de teòric exorcisme de la crisi global. Va ser un "èxit" que, a més, va desmobilitzar qualsevol reacció important de la ciutadania mundial de demanda de responsabilitats i de proposta de sortides alternatives davant de la crisi global. En aquest context, es va voler evidenciar que una hipotètica intervenció de les Nacions Unides sobre el tema era innecessària i més aviat un destorb.

A banda d'això, sobretot a la segona reunió del G20, a la qual ja va ser-hi present el nou president dels Estats Units, Barak Obama, es va fer renèixer el FMI de les seves cendres per tornar-lo a erigir en l'organització clau per gestionar la postcrisi (en el terreny de les finances mundials no hi havia, doncs, cap Obama mínimament progressista).

Aquesta és una part de l'explicació del boicot continuat i reiterat

del Nord a la Conferència de les Nacions Unides: el Nord ja tenia la seva anàlisi de la crisi i el seu full de ruta per sortir-se'n sense deixar de defensar els seus interessos. Una mostra d'aquesta intenció i de la voluntat de silenciar les Nacions Unides, va ser que cap dels caps d'estat dels G20 van participar a la Conferència convocada.

Tenint en compte aquest context, al pare d'Escoto se li feia difícil aconseguir que les Nacions Unides juguessin un paper important davant la crisi global. El G77, que havia de jugar un paper fonamental des del punt de vista negociador, havia quedat internament molt debilitat per la participació de l'Índia, el Brasil i la Xina a les reunions del G20. Tot i aquests obstacles, el treball de les Nacions Unides prosseguia sobre la base de dos elements fonamentals:

- l'impacte que tenia i té la crisi al Sud del món: si les repercussions al Nord eren tan greus, la translació de la crisi al Sud podia ser un veritable tsunami social.
- tenint en compte que tota crisi és una oportunitat, calia mobilitzar idees, il·lusions, capacitats de lluita imaginativa, etc. que fossin font d'energia impensable.

Les Nacions Unides recollien i feien evident la seva responsabilitat i el seu rol central, perquè així ho recull, la mateixa carta de les Nacions Unides. Alhora que era simple i senzill, també era nou, clarificador i inexorable.

2. Presentació de resultats

El “consens final” sobre el document de la Conferència, tancat el dia abans de començar

La Conferència es va acabar el dia abans de començar, quan es va distribuir de forma no oficial un document de consens. Aquesta és una circumstància no habitual, ja que normalment els dies de la Conferència són els més forts per a la negociació final dels aspectes més controvertits.

El text consensuat se situava extremadament lluny del que havia proposat el president de l'Assemblea General (PGA). El pare d'Escoto i una part important del G77 havien jugat molt fort i havien aconseguit tirar endavant una Conferència que es va estar a punt d'anul·lar en diverses ocasions. Estats Units i Europa van haver de seguir un procés i negociar un text quan, de fet, no volien fer ni una cosa ni l'altra. Aquesta vegada no era un tema de pactes finals que quedava obert a possibles nits de negociacions diplomàtiques de darrera hora. En aquest context, a parer de l'autor, els actors que havien jugat a favor de la Conferència i del primer DOD (*Draft Outcome Document*) del PGA arriben a la conclusió que ja havien arribat al màxim que podien arribar, i que si no volien arriscar-se seriosament al fracàs total, havien de tancar amb el que tenien.

b) Resultats finals “no oficials”: propostes finals de polítiques i instruments de governança derivades dels informes de la Comissió Stiglitz

A diferència dels comunicats de les reunions del G20, tant el primer esborrany de recomanaci-

ons de la Comissió Stiglitz com l'esmentat DOD del PGA contenen una proposta, impensable i impensada fins ara, de reforma tant del sistema com de la governança de les finances i l'economia mundials. Una proposta que, emperò, no ha tirat endavant.

Al document final aprovat per la Conferència, no n'hi ha quedat gaire més que alguna escletxa molt minsa. Però, a parer de l'autor, la proposta en si mateixa és prou important pel moment i el context en el qual es va presentar i per la seva solidesa. A continuació s'enumeren, amb alguns comentaris de l'autor, les propostes més importants que, sobretot en el seu conjunt, donen la mesura de la seva importància.

En l'àmbit de l'Assemblea General de Nacions Unides es proposaven crear:

- El Consell de Coordinació Econòmica Global. La que va ser, pel seu ressò en els debats, la “perla” del DOD del PGA, hauria representat, de fet, la creació d'un nou Consell en l'estructura de les Nacions Unides, que s'afegiria al de Seguretat, a l'ECOSOC i al més recent Consell de Drets Humans. Des del punt de vista de l'autor, i malgrat que molts actors van transformar aquest possible òrgan en el seu principal objectiu polític en els debats previs a la Conferència, la seva creació implicaria, davant de la impossibilitat gairebé històrica de reformar seriosament l'ECOSOC, una mena de duplicació de consells econòmics. Això tant habitual al si de les Nacions Unides no ajudaria, en canvi, a construir unes Nacions Unides més coherents.

- El panel multiactors d'experts en economia i finances globals. Es proposava traslladar la idea i els bons resultats polítics del Panel Intergovernamental sobre Canvi Climàtic (IPCC), que funciona autònomament de la Convenció de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic (UNFCCC) però que hi té un gran impacte polític. Aquí el nou panel funcionaria en relació amb l'Assemblea General de Nacions Unides. L'estudi sobre la creació d'aquest panel queda obert en el document aprovat per la Conferència però, de moment, sembla córrer el perill de ser un altre “no nat” de l'Organització.

En l'àmbit de l'ECOSOC de les Nacions Unides es proposava crear:

- L'Autoritat sobre Taxes Globals.
- L'Autoritat sobre els Béns Públics Globals (de fet, sobre els “Mals públics globals” que són els que principalment haurien de quedar gravats per les Taxes Globals, en la direcció de la internalització d'externalitats negatives, d'acord amb Stiglitz).
- L'Autoritat Reguladora de les Finances Globals.
- L'Autoritat Coordinadora i Reguladora de l'Economia Global.
- L'Autoritat sobre el Sistema de Reserves Global i Regional.
- L'Autoritat sobre la Competitivitat Global.
- L'Autoritat sobre la Seguretat dels Productes Financers Globals.

2. Presentació de resultats

Aquestes darreres cinc autoritats representarien, sens dubte, un veritable sistema de governament financer i econòmic mundial.

Juntament amb aquestes propostes de creació d'òrgans de governança, dues altres propostes tanquen, des del punt de vista de l'autor, un conjunt que, si es donés, esdevindria realment transformador:

- Nous fons i facilitats creditores des de les Nacions Unides.
- Revisió de l'acord entre les Nacions Unides i les Institucions de Bretton Woods (IBW).

Per il·lustrar la importància històrica de la darrera proposta, que segueix endavant després de la Conferència, només cal parar atenció en una intervenció d'Estats Units al plenari final de la Conferència que deixava ben clar que no era feina de les Nacions Unides fer propostes sobre la reforma de les IBW i sobre la seva direcció, i que els únics competents per fer-ho eren els seus "accionistes". Segons el punt de vista de l'autor d'aquest QR, aquesta intervenció posa el focus en l'ambigua ambivalència que hi ha sobre la pertinença de les IBW a l'ONU i demostra que les IBW no hi pertanyen.

c) Resultats finals oficials, valoracions i seguiments oberts

En definitiva, els resultats objectius o reals de la Conferència són els oficials, és a dir, l'anomenat "Document final", adoptat formalment per consens el 26 de juny. La distància respecte del DOD inicial del PGA és abismal. El que és important destacar, com ho va fer

d'Escoto a l'inici de la seva intervenció oficial a la cloenda de la Conferència, és que aquest era un document del G192, un document que expressa quin nivell de consens era capaç d'assolir el conjunt dels estats membres de les Nacions Unides davant la crisi global, el mes de juny de 2009.

Valoració dels resultats formals del document final de la Conferència

Es podria considerar que els aspectes positius són:

1. l'existència del document en si mateix. El fet que les Nacions Unides tinguin un document oficial aprovat sobre la crisi global no era ni evident ni senzill i és ben positiu des del punt de vista de les vies multilaterals inclusives.

Les Nacions Unides són i seran una organització que participarà en l'anàlisi i la proposició al voltant de tots els aspectes relatius a la crisi global i, segons els més optimistes, podrà jugar un paper en la definició i implementació de la governança dels temes financers i econòmics mundials i, en general, del sistema i de l'arquitectura financera global.

2. El fet que el document subratlli des de molt diversos vessants, la necessitat de mitigar els efectes de la crisi sobre el món en desenvolupament.

Les Nacions Unides plantejen una primera prioritat, atendre els greus efectes de la crisi global en els països en desenvolupament i interrelacionen les diferents crisis que afecten el món (climàtica, alimentària, etc.).

3. El document incorpora el llenguatge que ve de la Cimera de Doha 2008, relatiu als temes de finançament per al desenvolupament (FfD). El text fa un pas més, segurament el més significatiu fins ara i, entre altres coses, obre el debat sobre la necessitat d'un nou sistema monetari internacional.

Les Nacions Unides elaboren propostes sobre temes de FfD (ajuda, efectivitat de l'ajuda –previsibilitat–, deute, etc.), comerç mundial i sistema monetari internacional, relacionats amb la crisi global.

4. El document obre camins de treball sobre diferents àmbits concrets:

- a. la possible creació de l'esmentat panel d'experts sobre temes financers i econòmics mundials —a semblança del panel sobre canvi climàtic,
- b. la possible revisió dels acords entre les Nacions Unides i les IBW,
- c. la creació d'un grup de treball de l'AG que pugui continuar i desenvolupar el treball al voltant del document assolit.

Si es vol una valoració política sintètica final, hom hauria de dir que malgrat que el document inclou els aspectes positius comentats, el text és molt insuficient respecte de la gravetat que té i tindrà la crisi i respecte dels seus efectes. Emperò, si els efectes de la crisi continuen anant en la direcció que tot sembla apuntar, podem tenir la certesa que disposem d'un instrument que ens situa millor ara, pel sol fet de tenir-lo, que no pas abans que no el teníem.

2. Presentació de resultats

Seguiment posterior de la Conferència

Aquesta Conferència demana i permet, principalment, el seguiment dels aspectes relacionats amb el punt 4 de l'apartat anterior. La resta de temes per al seguiment són ratificacions del que ja s'havia previst a la Cimera de Doha de 2008.

El seguiment del tema de la FTT (*Financial Transaction Tax*) correspon a l'article 31 del Document final, i reitera la declaració de Doha. Concretament el text manifesta:

51. Reconeixem els considerables progressos realitzats des de la Conferència de Monterrey en matèria de fonts innovadores de finançament voluntàries i de programes innovadors que s'hi vinculen.

Reconeixem que algunes de les iniciatives del Grup Tècnic creat per la Iniciativa mundial contra la fam i la pobresa i el Grup directiu sobre impostos de solidaritat per finançar projectes de desenvolupament s'han fet realitat o estan en una fase avançada d'execució. (...) Encoratgem que s'augmentin i s'utilitzin, quan correspongui, les iniciatives relacionades amb fonts innovadores de finançament. Reconeixem que aquestes fonts han de servir de complement de les fonts tradicionals de finançament en lloc de substituir-les, i s'han de desemborsar de conformitat amb les prioritats dels països en desenvolupament i no representar-los una càrrega innecessària. Instem la comunitat internacional a considerar la possibilitat de reforçar les iniciatives actuals i estudiar propostes noves, acceptant al mateix temps el seu caràcter voluntari i complementari. Demanem al Secretari General de les Nacions Unides que continuï tractant la qüestió de les fonts

innovadores de finançament per al desenvolupament, públiques i privades, i que presenti a l'Assemblea General en el seu seixanta-quatrè període de sessions un informe sobre la marxa dels treballs en els quals es tinguin en compte totes les iniciatives existents.

Malgrat que l'única font innovadora de finançament, no esmentada justament en el text, és la de les Taxes sobre Transaccions Financeres, aquestes taxes són, justament, les que hi ha al darrera d'alguns dels grups i estudis citats en el mateix text. El text final de la Conferència, i en particular aquest punt per al seguiment, és tan subtilment crític que podria permetre que el tema dels impostos sobre les finances globals aflori finalment a les Nacions Unides. ◀

3. Conclusions

► La crisi que esclatà com una crisi financera l'estiu de 2007 ho ha anat contaminant gairebé tot i actualment es pot dir que és la crisi més important que mai ha patit el capitalisme. En un món globalitzat on tot està cada cop més interrelacionat, la crisi ha esdevingut la primera gran crisi global.

Als països rics del Nord del món, es va dir que el pitjor havia passat, fins que a la primavera europea del 2010 la xarxa de protecció social pública i privada d'aquests països va començar a traslladar efectes de la crisi sobre els seus ciutadans més febles. En aquest context, la càrrega dels dèficits públics —mai vistos en aquests mateixos països— també han fet minvar fortament els fluxos de recursos cap als països en desenvolupament (d'ajuda, d'inversió, de remeses, comercials, etc.), de tal manera que la crisi i les seves conseqüències tenen un efecte devastador al Sud del món. I si la globalització ja havia dibuixat un món més desequilibrat, inequitatiu i injust que mai, ara es camina en la direcció d'empitjorar-ho encara més de cara a la data (el 2015) en què s'havien d'assolir els ODM marcats per la comunitat internacional al començament d'aquest mil·lenni.

D'altra banda, la comunitat internacional ha de prendre decisions transcendents

respecte d'un model de creixement econòmic, basat en unes determinades tecnologies, que està escalfant globalment i molt perillosament la superfície del nostre planeta i provocant-hi un canvi climàtic que hipoteca la vida de les generacions futures. Mitigar, adaptar-se, canviar models... requereix grans inversions, les quals haurien d'arribar en ple període de fallida financera i econòmica.

Quin és el punt d'acord en el qual coincideix la comunitat internacional avui? Que la crisi global és principalment el resultat del període neoliberal caracteritzat pel desgovern (desregular, privatitzar, empetir els sectors públics i engrandir els mercats). En aquest sentit, hi ha un cert consens en la necessitat de tornar a regular, fer transparent, enfortir i engrandir els sectors públics en alguns casos... la necessitat de governar en definitiva. Però si bé governar és una condició sine qua nom per sortir de la crisi i gestionar una post crisi, tanmateix no queda clar qui ha de governar, com i a quin nivell.

En aquest context, les dinàmiques de les reunions del G20 i la de la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Financera i Econòmica i els seus Efectes en el Desenvolupament han estat contradictòries.

3. Conclusions

El G20 es concentra més en l'esfera de la governança dels mateixos estats, fa renèixer el FMI i canvia el nom d'un FSF-FEF (Financial Stability Forum-Fòrum Estabilitat Financera), que justament forma part de l'entramat menys transparent de l'oligarquia financera mundial organitzada al voltant del BIS (Banc for International Settlements- Banc Internacional de pagaments) de Basilea. El FSF-FEF pretén ser, conjuntament amb el FMI, el "nou" element de governabilitat de les finances mundials. Així, malgrat unes operacions mediàtiques de gran abast i èxit, no es gens evident que s'hagués afrontat realment la construcció d'una nova governança democràtica de l'economia financera mundial.

En canvi, a partir de les recomanacions de la Comissió Stiglitz, les Nacions Unides, és a dir, el G192, han posat sobre la taula una proposta clara i raonada de veritable nova arquitectura i sistema de funcionament de l'economia financera mundial que, d'entrada, és una proposta —davant d'una crisi global— de governança global. Una proposta que els països del G20 han bloquejat. Però aquesta lluita política en la definició d'una nova governança mundial, no sembla pas acabada. L'evolució de la mateixa crisi en serà l'àrbitre principal.

Segons l'autor, les debilitats principals de les posicions més progressistes que són sobre la taula de les Nacions Unides davant de la crisi global són dues:

- Una és la manca d'un moviment polític ciutadà mundial que es posicioni realment davant de la crisi global, en demanar responsabilitats i, sobretot, pressioni sense parar fins a assolir l'aprovació i, fonamentalment, la implementació immediata d'una proposta com la recomanada per la Comissió Stiglitz.
- L'altra és la dialèctica entre la necessitat que té la humanitat d'unes Nacions Unides fortes i democràtiques i, en canvi, la seva gran feblesa actual.

De la mateixa manera que una gran crisi com la del 1929 i una II Guerra Mundial van configurar un primer model de governança mundial (multilateral), basada en organitzacions dels estats membres sobirans, en aquest moment ens hauríem de situar, amb totes les nostres capacitats, en un període de naixement i construcció d'un nou sistema de GDM (governança democràtica mundial) (la global), basada en institucions dels estats pobles membres i, sobretot, de la ciutadania mundial. ◀

4. Propostes d'actuació

► Quines haurien de ser les bases per al naixement i construcció d'un nou sistema de GDM (governança democràtica mundial), basada en institucions dels estats pobles membres i, sobretot, de la ciutadania mundial? Per intentar donar resposta a aquesta pregunta cal tenir present dos aspectes fonamentals:

En primer lloc, quan parlem de globalització estem parlant, entre altres coses, de problemàtiques globals que són reptes col·lectius vitals. L'escalfament global i el consegüent canvi climàtic, la insuficiència alimentària de la població mundial... Són temes sobre els quals calen decisions que només es poden prendre i que cal prendre fonamentalment a escala global. Així, encara que mantenint una sàvia aquiescència amb el principi de subsidiaritat, cal un nou sistema de governança a diferents escales; una d'elles i essencial actualment: la global.

I en segon lloc, cal tenir en compte que l'organització política del món en estats-nació sobirans, que a hores d'ara regeixen les actuals organitzacions internacionals, en particular les Nacions Unides, ha esdevingut obsoleta. És un funcionament anacrònic perquè xoca i xocarà amb les decisions que s'han de prendre i s'hauran

de prendre sobretot a escala global, i perquè la sobirania dels estats-nació ha passat a la història: algunes regionalitzacions del món, moltes corporacions transnacionals, algunes organitzacions de la societat civil internacional... tenen molt més poder que molts estats.

Per tant, fent-se palesa la necessitat de construir un nou sistema de governança democràtica mundial (GDM), aquest nou sistema hauria de ser el resultat d'una profunda reforma, i, a la pràctica, d'una successió, segurament discontinua, de diverses reformes i canvis significatius al voltant de la democratització i l'enfortiment de les Nacions Unides. L'elaboració d'una nova Carta de les Nacions Unides sembla un resultat final lògic i necessari del procés de tota la gran transició, però no en seria pas la primera fita.

El nou sistema de GDM ha de ser rotundament democràtic. Ara bé, el pas cap a una governança a escala global no està exempt de riscos autoritaris. Per això es fa indispensable que la democràcia, en la seva concepció clàssica, impregni totes les instàncies i atributs del nou sistema, començant per la seva legitimitat. Només una genuïna legitimitat democràtica pot donar la força i capacitat necessàries al nou sistema.

4. Propostes d'actuació

1. Es proposa un sistema bicameral, format per l'actual Assemblea General de les Nacions Unides, com a cambra de tots els pobles del món, i per un Parlament Mundial, elegit per sufragi universal del conjunt de ciutadans del món, com a cambra de la ciutadania global.

La cessió directa de sobirania política ciutadà-parlament, sumada a l'existent encara que força insatisfactòria de la sobirania indirecta de l'AG, permetria passar a una vertadera institució mundial amb sobirania pròpia, amb atribucions i mandats reals i substantius sobre l'anàlisi, la decisió política i la implementació de plans d'actuació.

L'estructura de consells podria seguir sent perfectament vàlida mentre: a) fossin elegits parcialment, i la meitat dels membres fossin renovats a cada període, per les dues cambres; b) tinguessin una composició més àmplia (amb els òrgans de treball necessaris) per garantir la representativitat de totes les regions i subregions al món, i les diferents i principals sensibilitats globals; c) no tinguessin drets de permanència o possibilitat de veto, però en canvi fossin necessàries majories, fins i tot majories ben qualificades, per prendre determinades decisions.

El Parlament mundial és central, doncs, en la proposta del sistema de la GDM. Tanmateix a ningú se li escapen les dificultats que comportaria la seva creació i l'acord sobre el sistema d'elecció.

Justament en el context de crisi global objecte d'anàlisi d'aquest QR, hem de posar més èmfasi que mai (havent tot just acabat de parlar dels consells) en l'empoderament de l'ECOSOC.

2. Es proposa, sense desvincular els fins socials i ambientals de la política financera, comercial i econòmica, reformar i transformar profundament l'ECOSOC en un nou Consell Financer, Econòmic, Comercial, Social i Ambiental Mundial, tot acompanyant-lo de la profunda reforma imprescindible i de la refundació de les Institucions de Bretton Woods (IBW) i de l'OMC dins de l'ONU, i com a noves agències modernes del nou sistema de GDM, que funcionarien sota la direcció política real d'aquest nou ECOSOC.

3. Es proposa la creació (usualment via transformació i reforma d'agències, programes i fons existents) de les agències modernes del nou sistema de GDM; un nou tipus d'agències capaces de respondre a un nivell tècnico-polític, i sobretot d'implementació real a les diferents escales territorials, als desafiaments globals plantejats.

El govern polític d'aquestes agències tindria una doble base: a) la que sorgiria de l'estructura institucional (bicameral, de consells...), de les quals dependrien i formarien part efectiva; b) la d'un nou tipus d'òrgan màxim propi, que hauria de respondre a l'actual model de sempre de l'OIT, i hauria de representar una escala més important d'implementació de la democràcia participativa, dins el cor del nou sistema de GDM, tot permetent la identificació i la participació dels diferents agents implicats (*stakeholders*) en cada cas i moment.

A l'era de la globalització, l'únic nivell en el qual realment es pot redistribuir equitativament les riqueses de i entre la humanitat és el global.

4. Es proposa, per tant, la definició i implementació d'una política fiscal global. Basada, per una banda, en la gravació de l'ús dels béns públics globals —oceans, espai exterior, l'espai virtual, etc.— i, d'altra banda, en la gravació impositiva relativa a la generació de mals públics globals —integració d'externalitats negatives com ho són tots els tipus de contaminacions, especulacions financeres, etc.

La recaptació obtinguda garantiria, a més a més, el funcionament ordinari del nou sistema de GDM i de molts dels seus programes extraordinaris. D'aquesta manera es contribuiria també a fer l'imprescindible pas d'una sobirania fiscal estatal a una de global. En efecte, les actuals organitzacions internacionals dels estats tenen una altra característica que fa que no siguin institucions pròpiament dites: el finançament de funcionament ordinari i el finançament dels seus plans d'acció depenen de les aportacions ordinàries o extraordinàries dels estats membres. D'aquí moltes de les incoherències, contradiccions o deficiències actuals de les Nacions Unides.

Però, finalment, com es pot aconseguir avançar cap a un nou sistema de governança democràtica mundial?

Per fer possible qualsevol de les propostes considerades, és condició necessària i imprescindible la conformació, identificació i actuació de moviments ciutadans d'acció global. Cal construir un moviment ciutadà global amb un vertader sentit de pertinença a la ciutadania global, a la societat mundial. Només aquesta nova realitat pot garantir que la sobirania final resideixi finalment en la ciutadania i que les institucions globals puguin recolzar-hi. Cap democràcia no ho és realment si els ciutadans no assumeixen i exigeixen el compliment dels seus drets i deures. La democràcia global només serà democràcia, i només serà efectiva per afrontar els grans desafiaments plantejats, si està fortament sustentada en la resposabilitat activa i col·lectiva de la ciutadania global, expressió de la nova i emergent societat mundial.

De fet ha estat, a parer de l'autor, l'encara inexistència de formes clares d'organització política i social de ciutadania mundial, la raó fonamental per la qual la crisi global no ha tingut la resposta ciutadana que necessitava i, sobretot, a l'escala que es necessitava: la global; i, en concret també, el motiu pel qual, la Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Global no va poder arribar, malauradament, a uns resultats que es corresponguessin amb les importants propostes que s'hi van plantejar relatives a un govern democràtic de les finances i l'economia mundial. ◀

5. Referències bibliogràfiques

- Nacions Unides. Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Financera i Econòmica Mundial i els seus Efectes sobre el Desenvolupament (2009). *United Nations Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development. 24-26 June 2009*. Nova York: ONU. Documents en línia: <<http://www.un.org/ga/econcrisissummit/>> i <<http://www.un.org/ga/president/63/interactive/uneconference.shtml>> [Consulta: 22 de novembre 2010]
- Nacions Unides (2009). *Outcome of the Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development. Document A/RES/63/303*. Nova York: ONU. Document en línia: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/63/303&Lang=E> [Consulta: 22 de novembre 2010]
- Nacions Unides. Comissió Stiglitz (2009). *The Commission of Experts of the President of the UN General Assembly on Reforms of the International Monetary and Financial System*. Nova York: ONU. Document en línia: <http://www.un.org/ga/president/63/commission/financial_commission.shtml> [Consulta: 22 de novembre 2010]
- Nacions Unides. Departament d'Afers Econòmics i Socials (DESA) (2009). *The Global Financial and Economic Crisis, Its Impact on Development, and How the World Should Respond. Background note*. Nova York: ONU. Document en línia: <<http://www.un.org/ga/president/63/interactive/financialcrisis/desabackground.pdf>> [Consulta: 22 de novembre 2010]
- Nacions Unides. Departament d'Afers Econòmics i Socials (DESA) (2010). *World Economic Situation and Prospects (WESP) Report*. Nova York: ONU. Document en línia: <<http://www.un.org/en/development/desa/news/policy/wesp-2010.shtml>> [Consulta: 22 de novembre 2010]
- Banc Mundial (2009). *Swimming Against the Tide: How Developing Countries Are Coping With the Global Crisis. Background note*. Washington: Banc Mundial. Document en línia: <<http://www.un.org/ga/president/63/PDFs/WorldBankreport.pdf>> [Consulta: 22 de novembre 2010]
- Nacions Unides. Conferència de les Nacions Unides sobre la Crisi Financera i Econòmica Mundial i els seus Efectes sobre el Desenvolupament (2009). *The world financial and economic crisis and its impact on development. Report of the Secretary-General*. Nova York: ONU. Document en línia: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/CONF.214/4&Lang=E> [Consulta: 22 de novembre 2010]

The global crisis, the United Nations and global democratic governance

The UN's handling of the world economic and financial crisis and its impact
on development: the Conference of June 2009

Josep Xercavins i Valls

With the collaboration of UPC-Barcelona Tech's Centre for Development Cooperation (CCD-UPC)

► **Title:** The global crisis, the United Nations and global democratic governance
The UN's handling of the world economic and financial crisis and its impact on development: the Conference of June 2009

► **Author:** Josep Xercavins i Valls

► **Abstract:** The financial and economic crisis that has been rocking the globalised world since the summer of 2007 raises the question of whether we are looking at the end of a cycle or the end of a model and highlights the need for a thorough debate of ideas. In addition to the immediate causes of the crisis (such as the bursting of the housing bubble and the toxicity of the financial markets), several deep-rooted causes can be found, most resulting from a period of neo-liberal economic globalisation.

Whilst the crisis has had a clear and tangible impact on the countries of the North, it has been calamitous for less developed countries. The damage is compounded by the fact that the review of the Monterrey Consensus, intended to find the necessary financing to achieve the Millennium Development Goals, was thwarted by the emergence of the G20.

The political hijacking of the crisis casts doubt on global leadership. Although the G20 monopolised the debate, in the end, the United Nations (UN), under the leadership of the president of the General Assembly, Father Miguel d'Escoto, managed to convene the Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development (June 2009). Despite the conference's modest results and the fact that no agreement was reached on many of the recommendations made by the president or the 'Stiglitz Commission', the conclusions as a whole point towards a crucial need to reform the system and governance bodies of the global financial economy. To this end, within the context of the UN, or 'G192', a model of global democratic governance was tabled to address a global crisis with an impact on global citizens.

► **Keywords:**

Global crisis – United Nations – development – governance – neo-liberalism – G20 – democracy – reform – financial crisis.

1. Context

► In the closing statement for the United Nations Conference at the Highest Level on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development (hereinafter also 'Conference on the World Crisis'), held in June 2009, Father Miguel d'Escoto, then president of the United Nations General Assembly, said, 'As our dear brother Joseph Stiglitz aptly put it, "The legacy of this economic and financial crisis will be a worldwide battle of ideas."' This sentence reaffirmed many of the impressions that the author of this paper has had in recent months and years. Now, perhaps more than ever before, everything is up for debate. In this sense, if nothing else, the crisis will have had one positive effect: in addition to sparking a great debate of ideas, it has highlighted just how inexorable such a debate is.

In the second semester of 2008, it became clear that the global crisis would have a severe impact on developing countries, too. This caused considerable concern at the United Nations (UN) and prompted the organisation to throw its machinery into gear in an effort to mitigate the damage.

Of course, one of the UN's main weaknesses is precisely the doubt surrounding its political role. It is increasingly seen as the organisation responsible for handling the problems of developing countries, which,

for the North, are 'humanitarian issues'. However, the sheer severity of these problems has both obliged and allowed the UN to carve out a political space for itself in the effort to tackle the global financial and economic crisis, as well. Thus, in this case, the issues that the North sees as falling within its political purview now come within the UN's purview, too.

Accordingly, and not without difficulties, the UN convened the United Nations Conference at the Highest Level on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development in New York from 24 to 26 June 2009. In keeping with one of the main arguments made in this issue of *Quaderns de Recerca*, the preparatory process for the conference and the conference itself involved a hard-fought political struggle in which the G20 did everything within its power to prevent the UN from analysing the global financial and economic crisis in depth and tabling proposals. Nevertheless, the conference—and, above all, the pre-conference activities—yielded, as an additional result, a series of very interesting proposals concerning democratic governance of the global financial economy. In fact, the proposals were so interesting that, among many other things, the post-crisis period may be inextricably tied to the construction of

a new system of global democratic governance (GDG). At the lamentable cost of the suffering that it has caused and will continue to cause for millions of human beings, the global crisis may (indeed, must) be one of the main impetuses and driving engines for GDG.

In the current context, when the world is still embroiled in the worst financial and economic crisis it has seen since the Crash of 1929, this study aims to analyse the crisis from the standpoint of governance and, more specifically, to determine

what the UN has done, is doing and will do about it and how.

Viewed from this perspective, and given the context in which the UN conference was held, the global crisis is both the core and the reason for being of this study. *Quaderns de Recerca 3* offers a summary of a more extensive and exhaustive report, drafted by the author following his participation in the UN Conference on the World Crisis with support from UPC-Barcelona Tech's Centre for Development Cooperation (CCD-UPC) and Unescocat. ◀

2 Presentation of results

2.1

The global crisis and the reaction of the UN

► Since late 2008 and early 2009, nearly the entire world has revolved around a crisis that soon proved to be global. In Europe, first the Greek crisis, then the speculative attack on the euro brought the crisis back to the front pages in spring 2010. The crisis has increasingly made itself felt, everywhere and at all levels, due to both its direct impact on people's lives and its systemic aspects. In the spring and summer of 2009, in the midst of this widespread gloom, the UN Conference on the World Crisis took on special relevance.

a) The review of the implementation of the Monterrey Consensus and the global crisis

The global crisis broke out in the middle of the final preparation period for the United Nations Follow-up International Conference on Financing for Development to Review the Implementation of the Monterrey Consensus, which took place from 29 November to

2 December 2008 in Doha. The Monterrey Consensus, as is well known, is itself the result of another UN conference (held in Monterrey, in March 2002), the goal of which was to find the financing required to achieve the Millennium Development Goals set in 2000.

Although it was not the alternative to the Washington Consensus that some had hoped, the Monterrey Consensus was a sound analytical guide to the key factors that determine and comprise development financing. As with nearly all action plans endorsed by the UN, its main weakness has been its all but nil implementation.

The 2008 Doha Conference was intended to serve as an opportunity to review this implementation; however, the context was highly unfavourable due to the outbreak of the global crisis, with all its initial force, and the conference was nearly cancelled as a result of the convening of the first G20 Summit less than one month before it was scheduled to take place. The '2008 Doha Declaration on Financing for Development' was thus not a rigorous review of its (lack of) implementation, but rather, largely, a mere updating of the Monterrey Consensus itself. Nevertheless, at the insis-

tence of Father Miguel d'Escoto, President of the UN General Assembly (PGA) for that session, it included Article 79, whereby the United Nations undertook to hold a conference at the highest level on the world financial and economic crisis and its impact on development.

Father d'Escoto thus carved out a political niche for the UN with a view to engaging in a progressive battle against the crisis. In optimistic terms, a multilateral working space was being created above and beyond the G20.

b) The 'Stiglitz Commission' of experts on the crisis

In order to combat the crisis effectively, Father d'Escoto had already announced the creation of a 'Commission of Experts of the President of the UN General Assembly on Reforms of the International Monetary and Financial System' one month prior to the first G20 Summit in Washington. The commission was set up immediately under the chairmanship of the Nobel laureate in economics Joseph Stiglitz, and it issued its recommendations before the second G20 Summit in London. These recommendations were

2. Presentation of results

then used to prepare the conference scheduled for June 2009.

The commission's approach to the global crisis, and its recommendations regarding the reforms required in the sphere of multilateral organisations, reflect a different and much deeper perspective than the one adopted at the G20 Summits.

c) The convening of the UN Conference on the World Crisis

Convening the conference was not easy. It required tireless diplomatic work, which did not bear fruit until after the first G20 Summit. In the political struggle between the G20 and the G192 (as d'Escoto liked to call the UN), the former appeared to be winning, as they exercised and retained political leadership over all aspects of the crisis. Until, of course, the chink was found in Article 79 of the 2008 Doha Declaration. By convening the conference after such a hard-fought struggle, the UN was seen to have won another victory for plural and inclusive multilateralism.

The conference was held to identify emergency responses that could mitigate the impact of the crisis, in particular among the most vulnerable populations, and to initiate a necessary dialogue on transforming international financial architecture, taking all member states' needs into consideration. According to the 'Background Note' released by the UN Department of Economic and Social Affairs (DESA) for the conference:

'Recent assessments of the impact of the ongoing economic crisis increasingly highlight the deteriorating

social and political fallout in the least developed countries and middle-income countries as well. Prospects for an early recovery have faded, forcing countries to prepare for a prolonged downturn in trade, investment and employment. [...]

The situation in the world's developing countries—which contributed least to the crisis and are most severely affected—has led some economists to warn of "lost decades for development" which could have catastrophic consequences for rich and poor countries alike. [...]

To amplify the voices of all countries, rich, poor and middle-income, and to clarify global thinking on the most far-reaching 21st century challenge to date, the General Assembly has held a number of timely interactive debates and consultations on the issues to provide inputs into the conference. These have served to develop a shared view of the scale, scope and impact of the crisis; to assess resource requirements and mobilization; and to review institutional roles and relationships among world bodies, especially within the UN system itself.' ◀

2.2

The global crisis

a) The immediate, deep-rooted and official causes of the crisis

The immediate causes

► The US housing and mortgage bubble burst from late spring 2007 to 2008 as a result of a sharp rise in home prices above their real value and the relative ease of obtaining loans to buy them, primarily in the form of subprime or 'junk' mortgages. In this context, in August and September 2008, the largest financial bubble in the history of the rich world's investment banking sector also burst, due to the extreme toxicity of the high-risk financial assets linked to the housing bubble and their overwhelming capacity to contaminate a completely opaque, deregulated and interconnected market.

The financial bubble can be explained by a context marked by:

1. the near total deregulation of the sector, which led to completely unforeseen and exaggerated levels of financial excess (which, in turn, were one of the deep-rooted causes of the global crisis);
2. the OECD countries' expansionist or pro-cyclical monetary policy, which encouraged low interest rates (and, therefore, the housing bubble) and consumption in general; and
3. a period of high domestic consumption and low savings in the US, resulting in extra-

2. Presentation of results

ordinary fiscal and cash deficits for the country.

These excessive deficits were made possible by 'excess saving' on the part of China and East Asia (countries with high trade surpluses due to the export of goods to the US and the rest of the world), which have been buying up public debt and investing in private concerns in the US.

In sum, the most recent period was one of global economic expansion fuelled by the 'excessive saving' of developing countries and the excessive consumption of rich ones. This is why one of the most decisive factors in the crisis was actually the Achilles heel of the US and its economy, i.e., its overreliance on foreign savings and domestic consumption.

A long-term view of the deep-rooted causes of the crisis

The global crisis cannot be understood as an isolated event, but rather the result of a relatively long period of neo-liberal economic globalisation that began during the terms of Ronald Reagan in the US and Margaret Thatcher in the UK. The main deep-rooted causes of the global crisis can be traced to that period:

1. The offshoring of manufacturing encouraged by the compulsory opening up of most developing economies so that major transnational companies could boost their profits through the use of cheap labour. This compulsory opening up was made possible by the neo-liberal or political conditions of structural adjustment that developing countries were required

to meet in order to receive loans from the Bretton Woods institutions (BWIs) and/or rich countries.

2. The opening up and increase in the number of financial capital markets and their greater liberalisation and expansion with a view to facilitating corporate investments in new locations and reaping and moving the corresponding financial profit at the global level.
3. The sharp increase in international trade and the pressure for greater liberalisation thereof; this notwithstanding, this trade has largely ceased to be based on what can be done better in different points of the world and instead now consists mostly of the movement of offshored goods for consumption by the North.
4. The impact of new information and communication technology on the aforementioned trade dynamics (their development need not be seen as a mere contemporaneous coincidence).
5. As a result of the foregoing, the financial and trade economies have increasingly sidelined the manufacturing economy, which is yet another intrinsic feature of neo-liberal economic globalisation.
6. Finance has been commercialised (trade in financial products) and trade has been financialised (trade dynamics whose primary purpose is the associated financial transactions), such that, among other things, the differences and separations between what were histori-

cally investment banks and commercial banks have gradually disappeared and the two types of institutions have become inextricably intertwined.

7. Neo-liberalism, totally hegemonic for a period of more than 25 years, has eschewed any regulation at all of these new realities and possibilities; rather, whenever possible, they have been further deregulated, based on the assumption that the global market, 'freer than ever', would be a more efficient manager.

The causes of the crisis according to the G192, or the official causes according to the UN

An in-depth discussion and evaluation of the negotiated and approved outcome document for the UN Conference on the World Crisis will be provided below. However, it seems appropriate to reprint here, explicitly and verbatim, a passage from the article on the causes of the crisis that now falls within the purview of the entire G192:

'9. [...] These factors were made acute by major failures in financial regulation, supervision and monitoring of the financial sector, and inadequate surveillance and early warning. These regulatory failures, compounded by over-reliance on market self-regulation, overall lack of transparency, financial integrity and irresponsible behaviour, have led to excessive risk-taking, unsustainably high asset prices, irresponsible leveraging and high levels of consumption fuelled by easy credit and inflated asset prices. Financial regulators, policymakers and institutions failed to appreciate the full measure of risks in the financial system or address the extent of the growing

2. Presentation of results

economic vulnerabilities and their cross-border linkages. [...]'

b) End of a cycle or end of a model?

Whilst it is true that markets are intrinsically boom-and-bust and that globalisation, together with information technology and liberalisation, has accentuated this feature, it is nevertheless logical that when the crisis did come, it came in the form of a financial crisis, as the main bubble was, precisely, financial.

The interpretation being pushed by some experts and, above all, by political leaders in the North is that we are simply looking at the end of another economic cycle (which allows them to fit in their respective political cycles as best they can).

In this view, a pro-cyclical cycle, marked by excessive liberalisation and unbridled credit-fuelled economic expansion resulting from a policy of low interest rates and reliance on the massive savings of emerging economies, primarily China, has come to an end. It is thus time for a counter-cyclical phase, in which such liberalisation must be halted and regulated and Keynesian policies must be implemented in the form of greater public spending on infrastructure, education, etc. This would gradually jumpstart the real economy, and the world's capital would be reorganised to begin a new expansive cycle when the time came.

These Keynesian stages may lead to an increased public deficit, which, as occurred in the Greek and Spanish crises, turns some states into 'lambs' for the financial markets to lead to slaughter, whilst at the same time requiring

them to redefine and scale down the standards of living of their populations, who end up picking up the tab for the excesses of the financial oligarchies.

If all of this were but an isolated reality, the theory that we are simply looking at the end of a long cycle of major economic expansion would probably be quite plausible. However, the last cycle was so closely tied to neo-liberalism that, even if it were only an end of a cycle, it would be the end of a model, too, namely, the neo-liberal model. The author of this paper would argue that the global crisis has had and continues to have so many dimensions and components that, even if they were not all decisive or did not all have the same weight or impact on the outbreak of the crisis, taken together they helped trigger a most likely unprecedented systemic crisis.

Even if one considers only the economy's financialisation or any other issue of wide-ranging scope and importance, such as the energy and food crises, one would have to say that the discourse that claims that certain limits have been reached that will require a break with the past in order to make way for a different future is beginning to seem real and shockingly relevant.

We are indeed looking at the first symptoms of a crisis in the model: technological evolution is threatening the very existence of productive capitalism and has given the financial economy its own, endogenous life; the energy and food requirements of a burgeoning population are placing consumer capitalism in peril and transforming these spheres into speculative environments for financial capitalism; and global warming and, thus, the ultimate environmental

limits are radically questioning the rich world's current way of life.

c) The global crisis and the urgent need for global democratic governance

If, following the outbreak of the global crisis, there has been a consensus on anything, it is indubitably the clear need for governance of the global financial economy. Given that the financial crisis is, primarily and among other things, the result of a paradigm that calls for the privatisation, liberalisation and deregulation of nearly everything, the need to govern, i.e., to define, delimit and regulate the rules of the game for markets, is clear. Needless to say, the financial oligarchy does not agree on this point. The question is, who will govern and how? With what legitimacy and capacities? This is the basis for both the question and answer to the global crisis. ◀

2.3

The UN Conference on the World Crisis

a) The initial strategies and positions of the different stakeholders: G20, G77, G192.

The negotiating process, the North's boycott of the Conference

► The negotiation process for holding the conference merits mention in and of itself, as it directly or indirectly reflects the international political situation following the global crisis. The process culminating in the UN Conference on the World Crisis was primarily one of struggle for political leadership and global governance in the wake of the crisis.

By convening a summit of the G20 (which already existed but had hitherto served only as a consultative body for the G8), Nicolas Sarkozy (then president of the EU) and George Bush (acting president of the US) sought to define a new political entity that would allow them to continue to exercise political power over global finance and the global economy in the context of the global crisis. In fact, the G8 had been seeking the connivance of the so-called 'new emerging economies' (China, India, Brazil, etc.) for some time, hoping to project a different, less oligarchic image to the world. Moreover, by drawing these new emerging economies into its fold, it would strike a blow against the North-South dialectics that, above all in the UN and through the G77, continued to play a highly decisive role.

It is worth noting that Brazil has grappled with the 'tail of an elephant' (in the club of the world's rich and powerful) versus 'head of a mouse' (as leader of the group of developing countries) dilemma throughout Lula's term as president. In the World Trade Organization (WTO) and the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), Brazil has clearly played the role of the 'head of the mouse'. However, during and after the crisis, and despite its progressive words, Brazil seems to have sought to position itself closer to the 'tail of the elephant'.

In terms of winning over the public, 'Operation G20' was one of the best organised international campaigns, and, with its liturgy of theoretical exorcism of the global crisis, it is currently one of the best positioned to foster a state of public opinion sympathetic to a 'Group of 20' (something that could never have happened with the G8). It was moreover a 'success' in that it took the wind out of the sails of any significant reaction on the part of the world's citizens to demand accountability and propose alternative solutions to deal with the global crisis. In this context, the goal was to show that a hypothetical UN intervention in the issue was not only unnecessary, but almost a hindrance.

Aside from this, above all at the second G20 Summit, which was attended by the newly elected US president, Barack Obama, efforts were made to rekindle the ashes of the IMF in order to make it, once again, the key organisation to manage the post-crisis. (Apparently, in the sphere of world finance, there was no such thing as an even minimally progressive Obama.)

This is part of the reason behind the North's ongoing and reiterated boycott of the UN conference: the North had already analysed the crisis to its satisfaction and drawn up its own road map to emerge from it in keeping with its own interests. Proof of this intention and the desire to silence the UN can be found in the fact that none of the heads of state of the G20 participated in the conference.

Given this lay of the land, it was no mean feat for Father d'Escoto to secure a vital role for the UN in tackling the global crisis. The G77, which should have been a major player in the negotiations, was severely weakened internally by the participation of India, Brazil and China in the G20 Summits. Despite these obstacles, the UN persevered in its work on the basis of two key factors:

- The impact that the crisis was having and continues to have on the South: if the repercussions for the North were harsh, the crisis's translation to the South was a potential social tsunami.
- Since every crisis is also an opportunity, the need to mobilise ideas, hopes, capacity for imaginative struggle, etc., an unimaginable source of energy.

The UN reiterated and underscored its responsibility and central role, as provided for by the UN Charter itself. The role was simple and straightforward, but also new, clarifying and inexorable.

2. Presentation of results

The 'final consensus' regarding the conference document, reached the day before the conference began

The conference ended the day before it began, when a consensus document was unofficially circulated. That was an unusual circumstance, as normally the days of a conference itself are when the brunt of the final negotiations on the most controversial aspects takes place.

The negotiated text was a far cry from what the PGA had proposed. D'Escoto, and a significant portion of the G77, had played hard and managed to bring the conference off, despite its near cancellation on several occasions. The US and Europe would have to adhere to a process and negotiate a text when, in fact, they had no wish to do either. This time, it was not an issue of final compromises potentially subject to long nights of eleventh-hour diplomatic negotiations. In the author's opinion, as a result of this context, those who had fought for the conference and the PGA's first draft outcome document (DOD) concluded that they had got as far as they were going to get and that not closing the negotiations as they stood would pose a serious risk of total failure. ◀

b) The 'unofficial' final results: the final governance policy and instrument proposals drawn from the 'Stiglitz Commission' reports

► Unlike the statements issued at the G20 Summits, both the first draft of the 'Stiglitz Commission' recommendations and the PGA's DOD contained a proposal,

hitherto inconceivable and unconceived of, to reform both the global financial and economic system and its governance organisations. It was a proposal, however, that never got off the ground.

In the outcome document approved by the conference, barely the smallest trace remains. This notwithstanding, in this author's opinion, the proposal itself is quite important, given the time and context in which it was made and the soundness of the ideas it contains. Shown below, with some comments by the author, are the most important proposals, which, above all when taken together, show just how important this effort was.

The creation of the following bodies was proposed within the sphere of the UN General Assembly:

- A Global Economic Coordination Council: What was, due to its impact in the debates, the 'star' component of the PGA's DOD in reality would have entailed the creation of a new council within the UN structure, to operate alongside the Security Council, the ECOSOC and the more recent Human Rights Council. In the author's view, and despite the fact that many stakeholders made the creation of such a body their primary political objective in the talks held in the lead-up to the conference, given the almost historical impossibility of seriously reforming the ECOSOC, it would have entailed a certain redundancy in terms of economic councils. Although such redundancy is rather common at the UN headquarters, it would hardly facilitate the creation of a more coherent UN organisation as a whole.

- A multi-stakeholder panel of experts on the global economy and global finance: A proposal was made to draw on the idea and good political results of the Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), which operates autonomously from the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) but has significant political influence on it. In this case, the new panel would report to the UN General Assembly. The study on the creation of such a panel was left open in the document ultimately approved by the conference; however, for the time being, it appears to be running the risk of winding up yet another of the UN's 'stillborns'.

Likewise, the creation of the following bodies was proposed within the sphere of the UN's ECOSOC:

- A Global Tax Authority.
- A Global Public Goods Authority (in reality, 'global public bads', which are what would mainly have to be taxed, in keeping with the internalisation of negative externalities, according to Stiglitz).
- A Global Financial Regulatory Authority.
- A Global Economic Coordination and Regulation Authority.
- A Global and Regional Reserves System Authority.
- A Global Competition Authority.

2. Presentation of results

- A Global Financial Products Safety Authority.

The last five authorities would undernably comprise a true system of global financial and economic government.

Along with these proposals to create governance bodies, in the author's view, two other proposals rounded out a set that, were it to be brought to fruition, would be truly transformational:

- New UN funds and credit facilities.
- Review of the agreements between the UN and the BWIs.

To illustrate the historic importance of the latter proposal, which was taken up following the conference, one need only look at a statement by the US from the conference's final plenary session, which made it quite clear that the UN had no business making proposals regarding the reform of the BWIs or their governance structures and that the only parties with the prerogative to do so were these institutions' 'shareholders'. From the point of view of the author of this *QR*, this statement shines a spotlight on the ambiguity and ambivalence surrounding the issue of whether the BWIs belong to the UN and ultimately indicates that they do not. ◀

c. The official final results: assessments and open follow-ups

▶ Of course, the conference's objective or real results are the official ones, that is, those contained in the outcome document, formally adopted by consensus on 26 June. The gap between this document and the PGA's initial

DOD is vast. However, it must be noted, as indeed d'Escoto did at the start of his official closing statement at the conference, that this document was produced by the G192 and that it expresses the degree of consensus that the group of UN member states had been able to reach with regard to the global crisis as of June 2009.

Assessment of the formal results in the conference outcome document

The following aspects can be considered positive:

1. The existence of the document itself. That the UN would approve any official document at all concerning the global crisis was never a sure thing nor was the road easy, and it is a positive asset in terms of inclusive multilateralism.

The UN is now and will be in future an organisation that will participate in the analysis and proposals surrounding all aspects of the global crisis, and, in the best-case scenario, it will be able to play a role in defining and implementing a global financial and economic governance system and the global financial system and architecture in general.

2. The fact that the document underscores the need to mitigate the effects of the crisis on the developing world from multiple vantage points.

The UN establishes a top priority, namely, dealing with the serious impact of the global crisis on developing

countries, and it links the different crises affecting the world (climate, food, etc.).

3. The document uses the language of the 2008 Doha Summit on the issues of Financing for Development (FfD). The text takes another step forward, no doubt the most important to date, and, among other things, opens the debate on the need for a new international monetary system.

The UN has drawn up proposals on issues relating both to FfD (aid, aid effectiveness and predictability, debt, etc.), international trade and the international monetary system and the global crisis.

4. The document paves the way for work in different specific spheres:
 - a. The possible creation of the aforementioned panel of experts on global financial and economic matters, along the lines of the panel on climate change;
 - b. The possible review of the agreements between the UN and the BWIs;
 - c. The creation of a GA working group that can continue and implement the work surrounding the document ultimately produced.

By way of a brief, overall political assessment, and notwithstanding the aforementioned positive features, one can only say that the document falls far short in terms of both the present and future seriousness of the crisis and its impact. However, if

2. Presentation of results

the impact of the crisis continues in the same vein that it has followed to date, it is also true that we now undeniably have an instrument that leaves us far better positioned, due to its mere existence, than we were before we had it.

Post-conference follow-up

The conference mainly called for and allowed the follow-up of those aspects relating to point iv) above. The rest of the issues to be followed up are ratifications that had already been provided for at the 2008 Doha Summit.

The follow-up on the financial transaction tax (FTT) falls under Article 31 of the outcome document and reiterates the Doha Declaration. Specifically, the rel-

evant passage of the Doha Declaration reads as follows:

51. We recognize the considerable progress made since the Monterrey Conference in voluntary innovative sources of finance and innovative programmes linked to them.

We acknowledge that a number of the initiatives of the Technical Group created by the Global Action Initiative against Hunger and Poverty and the Leading Group on Solidarity Levies to Fund Development have become a reality or are in an advanced stage towards implementation. [...]

We encourage the scaling up and the implementation, where appropriate, of innovative sources of finance initiatives. We acknowledge that these funds should supplement and not be a substitute for traditional sources of finance, and should be disbursed in accordance with the priorities of developing countries and not unduly burden them. We call

on the international community to consider strengthening current initiatives and explore new proposals, while recognizing their voluntary and complementary nature.

We request the Secretary-General of the United Nations to continue to address the issue of innovative sources of development finance, public and private, and to produce a progress report by the sixty-fourth session of the General Assembly, taking into account all existing initiatives.

Although the only innovative source of finance, the financial transaction tax, is notably not mentioned in the text, it is precisely the proposal behind some of the groups and studies that the text cites. The conference's final text and, in particular, this point for follow-up are so subtly 'critical' that they might finally allow the issue of a global finance tax to be broached within the context of the UN. ◀

3. Conclusions

► The crisis that began as a financial crisis in the summer of 2007 has gradually contaminated nearly everything and can currently be said to be the largest crisis ever experienced by capitalism. In a globalised world where everything is increasingly interrelated, the crisis has emerged as the first major global crisis.

In the rich countries of the North, people thought that the worst was over, until the European spring of 2010, when the public and/or private social safety nets in these countries began to shift the impact of the crisis onto the most vulnerable citizens. In this context, the burden of public deficits—unprecedented in these countries—has caused a sharp decline in the flow of funds towards developing countries (in terms of aid, investment, remittances, trade, etc.), such that the crisis and its consequences are having a devastating impact on the South. As globalisation had already left the world more unbalanced, unequal and unjust than ever, it now seems that things are growing even worse in terms of meeting the deadline (2015) to fulfil the MDGs established by the international community at the start of the millennium.

Separately, the international community must make transcendent decisions with regard

to an economic growth model based on a series of technologies that are perilously warming the surface of the planet and causing climate change that will mortgage the future of coming generations. To mitigate, adapt, change models, etc., requires major investments in the midst of a period of financial and economic failure.

On what point does the international community agree today? That the global crisis is primarily the result of a neo-liberal period characterised by an absence of government (deregulation, privatisation and shrinking of the public sector and enlargement of the markets). To this end, there is a certain consensus regarding the need once again to regulate, make transparent, strengthen and enlarge certain parts of the public sector, in short, the need to govern. However, whilst governing is a *sine qua non* to emerge from the crisis and manage the post-crisis period, it is not clear who should do it, nor how or at what level.

In this context, the dynamics of the G20 Summits and the 'United Nations Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development' are at odds. The G20 focuses more on the governance of states themselves, striving to resuscitate the IMF and changing the name

3. Conclusions

of the Financial Stability Forum (FSF) to the Financial Stability Board (FSB), obviating the fact that it hails from precisely the least transparent morass of the world's financial oligarchy as organised around the Bank for International Settlements (BIS) in Basel. The FSB aims to be, along with the IMF, the 'new' component of world financial governance. Thus, despite certain wide-ranging and successful media operations, it is not at all clear that the G20 has really addressed the challenge of building a new system of democratic governance for the international financial economy.

In contrast, drawing on the recommendations of the 'Stiglitz Commission', the UN (i.e., the G192) tabled a clear and well-reasoned proposal for a truly new architecture and system for the international financial economy. To begin with, in light of the global nature of the crisis, it offers a proposal for global governance. Unfortunately, it is also a proposal that the G20 countries have blocked. This notwithstanding, the political struggle to define a new system of global governance is far from over. In the end, it will depend on how the crisis itself evolves.

In the author's view, the main weaknesses of the most progressive positions on the table at the UN with regard to the global crisis are twofold:

- First, there is no global citizens movement that has taken a true stand on the global crisis, demanding accountability and, above all, lobbying tirelessly for the adoption and, crucially, immediate implementation of a proposal like the one recommended by the 'Stiglitz Commission'.
- Second, there is a yawning gap between humankind's need for a strong and democratic UN and the organisation's current extreme weakness.

Just as it took a major crisis in the form of the Crash of 1929 and World War II to give rise to the initial model of global governance (multilateralism), based on organisations of sovereign member states, the current crisis must be viewed as an opportunity to conceive of and construct a new system of global democratic governance (GDG) (i.e., a global one), based on institutions of member people-states and, above all, on global citizens. ◀

4. Proposals

► What would the foundations be for the conception and construction of a new system of global democratic governance (GDG) based on institutions of member people-states and, above all, global citizens? To answer this question, two key factors must be taken into account:

First, when we speak of globalisation, we are speaking, among other things, of global problems that pose vital collective challenges: global warming and the consequent climate change, global food shortages, etc. These are issues requiring decisions that can only be made and/or must be made primarily at the global level. Thus, whilst it is important to continue to show a prudent regard for the principle of subsidiarity, a new system of governance is required that is able to operate on different scales, one of which, the global scale, is currently essential.

Second, the world's political organisation into sovereign nation-states, which currently govern today's international organisations, in particular the UN, is obsolete. The system is anachronistic because it already clashes, and will continue to clash, with the need for many decisions to be made, above all, at the global level. Moreover, the sovereignty of nation-states

is a thing of the past: certain regionalisations, many instances of cross-border cooperation, certain international civil society organisations, etc., are far more powerful than many states.

Therefore, in light of the clear need for a new system of GDG, efforts must be made to ensure that the new system is the result of deep-seated reform and, in practice, of a series, no doubt discontinuous, of multiple reforms and major changes to democratise and strengthen the UN. The drafting of a new UN Charter would seem to be a final logical and necessary outcome of any major transition process; however, it would not be the first milestone to be reached.

The new GDG system must be emphatically democratic. Of course, the move towards global governance is not free of authoritarian risks. That is why it is indispensable for all authorities and attributes of the new system, beginning with its legitimacy, to be infused by democracy as classically conceived. Only genuine democratic legitimacy can imbue the new system with the strength and capacity it needs.

1. A bicameral system should be created, comprised of the current UN General

Assembly, serving as a chamber for the world's peoples, and a Global Parliament, elected by universal suffrage by all the world's citizens, serving as a chamber for the global citizenry.

The direct transfer of citizen and parliamentary political sovereignty, together with the GA's existing, albeit relatively unsatisfactory, indirect sovereignty, would enable the transition to a genuine global institution endowed with its own sovereignty, with real and substantive powers and mandates for analysis, political decision-taking and the implementation of action plans.

The council structure could remain perfectly valid, so long as the councils: a) were partially elected, with half the members being elected each session, in both chambers; b) had a broader make-up (with the necessary working bodies) in order to ensure representativeness of all the world's regions and subregions and the different and main global sensibilities; and c) did not allow permanent seats or veto rights, but rather required majorities, even if highly qualified ones, to take decisions.

A Global Parliament is thus central to the proposal for a GDG system. This notwithstanding, no one would deny the difficulties involved in achieving the creation of such a body and agreeing to the election system to be used.

Precisely in the context of the global crisis discussed in this *QR*, and on the topic of councils, the need to empower the ESOSOC cannot be stressed enough.

2. Whilst maintaining the link between social and environmental goals and financial, trade and economic policy, the ECOSOC should be thoroughly reformed and transformed into a new

Global Financial, Economic, Trade, Social and Environmental Council. This transformation should be accompanied by the indispensable deep-seated reform and refounding of the BWIs and the WTO within the UN, turning them into new modern agencies of the new GDG system, operating under the real political aegis of the new ECOSOC.

3. Modern agencies should be created for the new GDG system (usually through the transformation and reform of existing agencies, programmes and funds). They would constitute a new type of agency, able to tackle global challenges at the technical-political level and, above all, with real implementation powers at the different territorial scales.

The political government of these agencies would be twofold: a) that arising from the institutional structure (bicameral, councils, etc.) to which they would be attached and of which they would form an effective part; and b) a new type of internal maximum authority, along the lines of the current traditional model used by the ILO, representing larger-scale implementation of participative democracy, at the core of the new GDG system, whilst at the same time enabling the identification and participation of the different stakeholders in each case and at any given time.

In the globalisation age, wealth can only be equitably redistributed among humankind at the global level.

4. Consequently, a global fiscal policy should be defined and implemented. It should be based, first, on a tax on the use of global public goods (oceans, outer space, virtual space, etc.) and, second, on a tax on the generation of

4. Proposals

global public bads (integration of negative externalities such as all types of pollution, financial speculation, etc.).

The funds collected would moreover guarantee the ordinary operations of the new GDG system and many of its extraordinary programmes. Such a policy would thus also contribute to taking an indispensable step from a state-based form of fiscal sovereignty to a global one. In short, today's international organisations have another characteristic that prevents them from being institutions per se: their ordinary operations and action plans are financed by the ordinary and extraordinary contributions of member states. Hence, many of the UN's current inconsistencies, contradictions and shortfalls.

In the end, though, how can we progress towards a new system of global democratic governance?

For any of the proposals considered here to be possible, the creation, identification and actions of citizen global action movements are necessary prerequisites. A glob-

al citizen movement must be built with a true sense of belonging to the global citizenry, to a global society. Only such a new reality could guarantee that ultimate sovereignty lay with citizens and that global institutions could support it. No democracy is truly democratic unless its citizens accept and demand fulfilment of their rights and duties. A global democracy will only be democratic, and will only be able to effectively tackle major challenges, if it is strongly supported through the active and collective undertaking of responsibility by all global citizens, an expression of the new and emerging global society.

Indeed, in the author's opinion, the main reason the global crisis has not elicited the necessary citizen response, above all on the necessary global scale, is the continuing lack of clear forms of political and social organisation of global citizens. This is moreover why the UN Conference on the World Crisis was unfortunately unable to achieve actual outcomes on a par with the significant proposals made in relation to the democratic governance of global finance and the global economy. ◀

5. References

- United Nations. Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development (2009). *United Nations Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development. 24-26 June 2009*. New York: UN. Online documents: <<http://www.un.org/ga/econcrisissummit/>> and <<http://www.un.org/ga/president/63/interactive/uneconference.shtml>> [Accessed: 22 November 2010]
- United Nations. (2009). *Outcome of the Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development. Document A/RES/63/303*. New York: UN. Online document: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/63/303&Lang=E> [Accessed: 22 November 2010]
- United Nations. Stiglitz Commission (2009). *The Commission of Experts of the President of the UN General Assembly on Reforms of the International Monetary and Financial System*. New York: UN. Online document: <http://www.un.org/ga/president/63/commission/financial_commission.shtml> [Accessed: 22 November 2010]
- United Nations. Department of Economic and Social Affairs (DESA) (2009). *The Global Financial and Economic Crisis, Its Impact on Development, and How the World Should Respond background note*. New York: UN. Online document: <<http://www.un.org/ga/president/63/interactive/financialcrisis/desabackground.pdf>> [Accessed: 22 November 2010]
- United Nations. Department of Economic and Social Affairs (DESA) (2010). *World Economic Situation and Prospects (WESP) Report*. New York: UN. Online document: <<http://www.un.org/en/development/desa/news/policy/wesp-2010.shtml>> [Accessed: 22 November 2010]
- World Bank (2009). *Swimming Against the Tide: How Developing Countries Are Coping With the Global Crisis. background note*. Washington: World Bank. Online document: <<http://www.un.org/ga/president/63/PDFs/WorldBankreport.pdf>> [Accessed: 22 November 2010]
- United Nations. Conference on the World Financial and Economic Crisis and Its Impact on Development (2009). *The world financial and economic crisis and its impact on development. Report of the Secretary-General*. New York: UN. Online document: <http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/CONF.214/4&Lang=E> [Accessed: 22 November 2010]